

ประเทศไทย: รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับชั่วคราวสะท้อนถึงการเพิกเฉยต่อหลักการพื้นฐานสำคัญของหลักนิติธรรม

(เจนีวา) - รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับชั่วคราวฉบับใหม่ที่ประกาศโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เมื่อวันอังคารที่ผ่านมา มีบทบัญญัติหลายมาตราที่ทำให้ คสช. และเจ้าหน้าที่ที่อยู่เหนือหลักนิติธรรม

รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวคุ้มครอง คสช. และเจ้าหน้าที่รัฐจากการถูกตรวจสอบทางกฎหมาย หรือ จากความรับผิดชอบอันเป็นการละเมิด ต่อพันธกรณี ตามกฎหมาย ระหว่างประเทศที่ไทย ผูกพัน คณะกรรมการนักนิติศาสตร์สากล (ไอซีเจ) กล่าววันนี้

“หลักการพื้นฐานสำคัญสามประการของหลักนิติธรรมและกฎหมายสิทธิมนุษยชน คือ หลักความเสมอภาค (equality) หลักความรับผิดชอบ (accountability) และ หลักความชัดเจนคาดหมายได้ (predictability) แต่ปรากฏว่า รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวนี้ละเลยเพิกเฉยต่อหลักการทั้งสามดังกล่าว” นายวิลเลียม เทเลอร์ เลขานุการไอซีเจกล่าว “คสช. ควรยกเลิกมาตราที่เป็นปัญหาเหล่านั้นทันที หรืออธิบาย ให้ได้ว่าการกระทำของคสช. จะถูกตรวจสอบโดยกลไกศาลที่เหมาะสมได้อย่างไร ในช่วงที่ประเทศกำลังอยู่ระหว่างการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับถาวร”

คสช. เข้าสู่อำนาจภายหลังการรัฐประหารในวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 และยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยปี 2550 ทันที (ยกเว้นหมวด 2 เกี่ยวกับสถานะพระมหากษัตริย์) ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยปี 2550 นั้นได้มีการร่างขึ้นภายหลังการทำรัฐประหารปี 2549

ไอซีเจให้ความสนใจเป็นพิเศษกับสามมาตราในรัฐธรรมนูญชั่วคราวที่บัญญัติให้ คสช. ไม่อยู่ภายใต้ข้อจำกัดตามกฎหมาย และให้ความคุ้มกัน คสช. จากความผิดและความรับผิดชอบโดยสิ้นเชิง ซึ่งเป็นการละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศ คือ

มาตรา 44 ของรัฐธรรมนูญชั่วคราวให้อำนาจเด็ดขาดแก่หัวหน้า คสช. ในการสั่งการใดๆ ที่เห็นว่าจำเป็น เพื่อ “ประโยชน์ในการปฏิรูปด้านต่างๆ การส่งเสริมความสามัคคีและความสมานฉันท์ของประชาชนในชาติ หรือเพื่อป้องกัน ระวัง หรือปราบปรามการกระทำอันเป็นการบ่อนทำลายความสงบเรียบร้อยหรือความมั่นคงของชาติ ราชบัลลังก์ เศรษฐกิจของประเทศ หรือราชการแผ่นดิน...” ทั้งยังให้ถือว่าการสั่งการดังกล่าว “ชอบด้วยกฎหมายและรัฐธรรมนูญและเป็นที่สุด”

มาตรา 47 ให้ถือว่าบรรดาประกาศและคำสั่งของคสช. ที่ประกาศตั้งแต่รัฐประหารจนถึงวันที่คณะรัฐมนตรีเข้ารับหน้าที่ “ชอบด้วยกฎหมายและรัฐธรรมนูญและเป็นที่สุด”

มาตรา 48 บัญญัติว่าการกระทำทั้งหลายของคสช. ที่เกี่ยวเนื่องกับการรัฐประหาร เช่นเดียวกับการกระทำของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำของคสช. หากการกระทำนั้นผิดกฎหมาย “ให้ผู้กระทำพ้นจากความผิดและความรับผิดชอบโดยสิ้นเชิง”

“มาตราเหล่านี้ทำให้คสช.และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องอยู่เหนือกฎหมาย แม้ว่ากรกระทำเหล่านั้นจะเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนก็ตาม” นายวิลเคอร์ เทเลอร์กล่าวเพิ่มเติม “เราอยากย้ำเตือนคสช.ว่าการกระทำของ คสช. นั้นอยู่ภายใต้การบังคับของกฎหมายระหว่างประเทศ โดยไม่ต้องพิจารณาถึงสถานะของรัฐธรรมนูญของประเทศ”

มาตราในรัฐธรรมนูญชั่วคราวซึ่งบัญญัติให้ความคุ้มครองเจ้าหน้าที่ให้ไม่ต้องรับผิดชอบต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชนนั้นไม่สอดคล้องกับพันธกรณีสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ รวมถึงกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ที่ไทยเป็นภาคี

มาตรา 2 ของ ICCPR รับรองว่าบุคคลใดที่ถูกละเมิดสิทธิควรได้รับการเยียวยาที่มีประสิทธิภาพ โดยไม่คำนึงว่าการกระทำละเมิดนั้นจะกระทำโดยบุคคลที่กระทำในนามอำนาจรัฐ และการเยียวยาเหล่านั้นควรถูกพิจารณาโดยเจ้าหน้าที่ฝ่ายตุลาการ บริหาร หรือนิติบัญญัติ หรือโดยเจ้าหน้าที่อื่นที่มีอำนาจหน้าที่ซึ่งตั้งขึ้นโดยระบบกฎหมายของรัฐ รัฐต้องสร้างช่องทางเพื่อให้ผู้เสียหายได้รับการเยียวยาโดยกลไกศาล

“ฝ่ายตุลาการเป็นกลไกสำคัญในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพโดยการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจฝ่ายอื่นๆของรัฐบาล การให้อำนาจบริหารอยู่เหนือการตรวจสอบโดยศาลเป็นสถานะที่เพิ่มความเสี่ยงให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชน และในขณะเดียวกันก็เป็นการปฏิเสธสิทธิของผู้เสียหายในการได้รับการเยียวยาอย่างมีประสิทธิภาพ” นายเทเลอร์ กล่าวเพิ่มเติม